

Bog anmeldelser.

Några räkenskapsresultat från lantbruk i Malmöhus län år 1913—14.

Statistisk undersökning på grundval av genom
Malmöhus läns lantbruksbokföringsförening förda räkenskaper
av *Ludvig Nannesson*.

I Malmöhus läns Hushållningsälskaps
kvartalsskrift II 1915 har Lederen af det tidigare her
i Tidsskriftet omtalte Regnskabsbureau i Malmö*), Agronom
L. Nannesson, skrevet en Afhandling om Resultaterne af Bu-
reauets Virksomhed paa Regnskabsføringens Omraade i det
sidst forløbne Regnskabsaar.

Regnskaberne stammer fra ialt 101 Landbrug med en
Gennemsnitsstørrelse af ca. 49,5 ha samt fra 15 Husmands-
brug, hvis Regnskaber imidlertid er fremskaffede uden direkte
Medvirkning fra Bureauets Side. Til de statistiske Undersøgel-
ser, som der gøres Rede for i Afhandlingen, er dog kun be-
nyttet Resultaterne fra ialt 91 Landbrug med en Gennem-
snitsstørrelse af ca. 50 ha, og disse 91 Brug fordeler sig efter
Størrelse saaledes:

Under 10 ha Ager	14	Landbrug
Fra 10—15 —	10	—
- 25—50 —	42	—
- 50—100 —	14	—
Over 100 —	11	—

Ved Regnskabsføringen under Bureauets Ledelse er fulgt
samme Fremgangsmaade som tidligere Aar, idet man efter Om-
stændighederne har anvendt en mere eller mindre omfattende

*) Tidsskr. f. Landøkonomi 1915, S. 101—104.

Regnskabsform, men dog i de fleste Tilfælde et Regnskab, der ikke alene giver Oplysning om det samlede Landbrugs Rentabilitet, men tillige om de vigtigste Driftsgrenes Indflydelse herpaa.

Som Indledning er gjort et interessant Forsøg paa Klassificering af Landbrugene efter deres »økonomiske Beliggenhed« og »Produktivitet«, idet man med Henblik herpaa giver hvert enkelt Landbrug Points indenfor en Skala omfattende Tallene 1—5. Ved Bedømmelsen af Beliggenheden er navnlig taget Hensyn til Afstanden fra nærmeste Station eller lokale Marked og dettes Indflydelse paa Afsætningsforholdene, medens Produktionsevnen i Hovedsagen karakteriseres paa Grundlag af Kornafgrødernes og Mælkeudbyttets Størrelse. Endvidere er medtaget Taksationsværdien p. h. a. dyrket Jord som et nogenlunde brugeligt Grundlag for Bedømmelsen af Ejendommens almindelige Kvalitet.

For de enkelte Størrelsesklasser af Ejendomme har denne Karaktergivning givet følgende Resultat:

	Beliggen- hed	Produktionsevne efter Kornafg.	Malkeudb.	Taksations- værdi.
Under 10 ha.	3.2	2.90	(3.30)	2.80
10— 25 -	4.0	3.80	4.00	4.35
25— 50 -	4.05	3.69	3.93	3.99
50—100 -	3.95	3.78	4.00	3.64
Over 100 -	3.86	3.35	3.70	3.13

Variationerne i de anførte Middeltal er gennemgaaende ikke særlig store, men undersøger man Forholdene for de enkelte Landbrug, fremgaar det med al ønskelig Tydelighed, hvor nødvendigt det er at tage Hensyn til disse Forhold ved Bedømmelsen af den indbyrdes Rentabilitet.

Ved Bestemmelsen af denne gaar man ud fra den ved Statusopgørelsen fastsatte Størrelse af den samlede Landbrugs-kapital af det gennem Regnskabet bestemte Nettoudbytte. Ved Nettoudbyttet forstås Forskellen mellem Landbrugets Brutto-produktionsværdi og Driftsudgifterne, hvortil medregnes saavel Skatterne som Driftslederens og hans Families Arbejdsvederlag, det sidste i Regelen fastsat ved Skøn.

Den nærmere Redegørelse saavel for Kapitalens som Bruttoproduktionens og Driftsudgifternes Fordeling frembyder adskilligt af Interesse, ogsaa for danske Læsere, men det vil føre for vidt at komme nærmere ind paa disse Forhold, hvorimod Nettoudbyttet og den beregnede Forrentningsprocent skal anføres for de enkelte Ejendomsgrupper:

	Nettoudbytte i Kr. pr. ha	Forrent- ningsprocent
Under 10 ha	104.87	4.86
10— 25 -	140.90	5.24
25— 50 -	118.98	4.97
50—100 -	141.16	6.77
Over 100 -	86.52	4.93

Gunstigst stiller Rentabiliteten sig for den næstsidste Gruppe, men Variationerne er ikke særlig store. Først naar man gaar til de enkelte Landbrug indenfor hver Gruppe, bliver Forskellen iøjnefaldende, og Forfatterens Forsøg paa ad statistisk Vej at finde og belyse Aarsagerne hertil er meget interessant.

Med dette Formaal for Øje udskilles først de 14 Smaabrug, som udgør den første Gruppe, og som har en Gennemsnitsstørrelse af 5—6 ha. Disse 14 Landbrug deles efter Rentabiliteten i 2 lige store Undergrupper med en Forrentningsprocent af henholdsvis 7,2 og 2,2. Aarsagerne til denne iøjnefaldende Forskel paa Rentabiliteten er flere. Foruden den Omstændighed, at den første Gruppe har et lidt større gennemsnitligt Areal end den anden og en forholdsvis mindre Grundkapital pr. ha at forrente, saa viser Tallene, at Hovedaarsagen til det bedre Resultat for den første Gruppe maa søges i dens mere intensive Drift, navnlig for Husdyrbrugets Vedkommende. Bruttoproduktionens Størrelse er for alle Husdyrklassers Vedkommende paa det nærmeste dobbelt saa stor som i den anden Gruppe, og den samlede Bruttoproduktion bliver herved ca. 111 Kr. større pr. ha, medens Driftsudgifterne kun er 13 Kr. højere, og der bliver altsaa en Forskel paa Nettoudbyttet pr. ha af ca. 100 Kr. Beregnes Arbejdsfortjeningen for den enkelte Familie, bliver denne, efter at Grundkapital og Driftskapital er forrentet med henholdsvis $4\frac{1}{2}$ og 6 pCt., for den første Gruppe 1342 Kr., men for den sidste kun 639 Kr., og disse Tal viser egentlig fuldt saa godt som Forrentningsprocenten, hvor afgørende et nogenlunde stort og intensivt Husdyrbrug er for den mindre Landbrugers Eksistens.

Ganske anderledes stiller Forholdet sig for de store og middelstore Brug. Inddeles disse Brug i Grupper paa 10 hver, og ordnes Grupperne efter Forrentningsprocent, faas følgende Tal til Belysning af den varierende Rentabilitet:

Gruppe	Forrentningsprocent	Landbrukskapital i Kr. pr. ha	Bruttoprod. i Kr. pr. ha	Arbejdsudg.		Driftsudgift i Kr. pr. ha	Nettoudbytte i Kr. pr. ha	pCt. af Brutto-Bruttoprod.		Ejendomm.s Beliggenhed
				i Kr. pr. ha	i pCt. af Brutto-prod.			fra Plante-avlen	fra Husdyr-bruget	
I	8.9	2366	600	153	25.4	393	207	55	31	4.30
II	7.0	2451	566	154	27.1	394	172	52	30	4.15
III	6.1	2399	515	143	27.6	367	148	47	32	3.85
IV	5.4	2576	510	143	28.1	373	137	46	30	4.00
V	4.2	2394	470	150	32.0	369	101	51	29	4.00
VI	3.1	2429	436	139	31.8	362	75	47	34	4.00
VII	0.8	2222	388	149	38.3	359	29	42	36	3.70

Tabellen, der suppleres med en Række instruktive grafiske Fremstillinger, viser, at Forrentningsevnen ikke staar i noget bestemt Forhold til Landbrugets Kapitalintensitet; men det vilde til Belysning af dette Spørgsmaal have været heldigt, om Driftskapitalen var udskilt fra Grundkapitalen.

Derimod viser det sig, at **P r o d u k t i o n s e v n e n** udtrykt gennem Tallene for Bruttoproduktion pr. ha, faar en afgørende Indflydelse paa Rentabiliteten, saaledes at denne er faldende med faldende Produktivitet. Ganske vist falder Driftsudgifterne samtidigt, men efter en væsentlig svagere Skala, og en Hovedpost, som f. Eks. Arbejdsudgifterne pr. ha, er omtrent den samme for Gruppe I og Gruppe VII, men i pCt. af Bruttoproduktionen er denne Post ca. $\frac{1}{2}$ Gang højere for den sidste Gruppe.

Grupperes Brugene efter Driftens Intensitet, udtrykt ved Summen af Driftsudgift og Kapitalrente, viser det sig, at Rentabiliteten til at begynde med er svagt stigende med Intensiteten, men naar denne har naaet en vis Højde (467 Kr. pr. ha), er der atter en lille Nedgang, og ser man nærmere til, synes det navnlig at være en stigende Intensitet paa Husdyrbrugets Omraade, der bevirker Nedgangen i Rentabilitet, medens Planteproduktionens stigende Andel i den samlede Produktion bevirker et forbedret økonomisk Resultat, hvilket nærmere belyses gennem forskellige grafiske Fremstillinger.

I Forbindelse hermed har det Interesse at se den Indflydelse, som **S æ d f ø l g e n** udøver paa Rentabiliteten. Taget i store Træk viser det sig, at stigende Korndyrkning indtil en vis Grænse (53.5 pCt. af Agermarken) forøger Rentabiliteten, medens en Forøgelse af Foderafgrødernes Areal (Roer, Græs

og Grønfoder) nærmest virker i modsat Retning. Derimod stiger Rentabiliteten regelmæssigt med stigende Dyrkning af Handelsplanter, hvilket dog i nogen Grad hænger sammen med, at Landbrug med udstrakt Sukkerroedyrkning el. lign. sædvanlig er gunstigt stillede saavel m. H. t. Beliggenhed som i Henseende til Jordens Produktionsevne.

En særlig Undersøgelse af Brødkornsdyrkningens Indflydelse paa Rentabiliteten, hvilket Spørgsmaal i Øjeblikket er et meget aktuelt i Sverige, viser, at en Stigning i Hvedearealet (Rug dyrkes kun i ringe Udstrækning) fra 15—30 pCt. af Kornarealet, medfører en jævn Stigning ogsaa af Forrentningsprocenten, men denne Stigning er rimeligvis for en Del en Følge af Stigning i Jordens almindelige Produktionsevne.

Selvfølgelig kan disse Undersøgelser paa Grund af Materialelets Lidenhed og Begrænsningen til et enkelt Aar ikke tillægges stor Betydning, men de peger altsaa for det paagældende Aar nærmest i Retning af, at en Driftsform, der lægger Hovedvægten paa Dyrkning af direkte Salgsafgrøder (Korn og Handelsplanter) har givet det bedste Resultat, og dette Resultat falder godt i Traad med Resultaterne fra de forholdsvis faa Landbrug, hvor Regnskabet har været saa omfattende, at det tillader en fuldstændig Kontrol med de enkelte Afgrøders indbyrdes Rentabilitet. Det viser sig nemlig her, at Kornavlens trods de relativt lave Kornpriser i Efteraaret 1913, har givet et stort Overskud pr. ha, medens Foderroer og Græsmarker i de fleste Tilfælde har givet Underskud, og i visse Tilfælde endog et betydeligt Underskud.

Forfatteren gør imidlertid med Rette opmærksom paa de store Vanskeligheder, der er forbunden med at skaffe paalidelige Tal til Belysning af de enkelte Afgrøders indbyrdes Rentabilitet, og det samme gælder tildels om de enkelte Grene indenfor Husdyrbruget, navnlig om Mælkeproduktionens Økonomi. Saavidt denne imidlertid kan belyses gennem de forholdsvis faa fuldstændige Regnskaber, har den for det paagældende Aar gennemgaaende været lidet tilfredsstillende, medens Svineproduktionen derimod paa Grund af de gode Flæskepriser har været særdeles rentabel.

Hor Hesteholdets Vedkommende viser Resultater fra 28 Landbrug en Variation i Udgiften pr. Arbejdstime fra 24 til 48 Øre, og denne betydelige Forskel skyldes fortrinsvis Variationen i Antallet af Arbejdsdage pr. Hest og pr. Aar. Selvfølgelig har ogsaa andre Forhold haft Indflydelse, men en god Fordeling af Arbejdet over hele Driftsaaret vil altid blive af afgørende Betydning for Hesteholdets Økonomi.

København F. d. 1. November 1915.

O. H. Larsen.

Malkekvægets Fodring, Røgt og Pleje. Af Godsejer *Moesgaard-Kjeldsen*, Lidsø, Rødby. (Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag).

Denne lille Bog paa 78 Sider er i Henhold til Forfatterens Forord tænkt at skulle være en Vejledning for — navnlig yngre — Landmænd i Kvægbrugets mangeartede og vanskelige Forhold, og eventuelt samtidig et brugbart Hjælpemiddel for Landbrugslærere og Konsulenter ved deres Undervisning af Landbrugere.

Det er muligt, at Forf. her er noget for tillidsfuld i sit Syn, thi det kunde vel tænkes, at en og anden, navnlig blandt Lærere og Konsulenter, vil finde enkelte af Bogens Afsnit for lidet udtømmende, og andre Punkter noget for ensidige til at kunne gøre Fyldest i den egentlige Landbrugsundervisning, thi der er jo i vore Dage en vis — lad os sige Forskertrang — som kræver, at naar et saadant omfattende Spørgsmaal behandles, saa skal det helst gennemanalyseres ud i de mindste Enkeltheder, og dette kan naturligvis ikke gøres paa 78 almindelige Bogsider.

Der er imidlertid næppe Tvivl om, at den foreliggende Bog, som gengiver en interesseret og erfaren Mands Syn paa dansk Kvægbrug, netop i sin korte og koncise Form kan være praktiske Landbrugere til saa stor Nytte, at den fortjener at finde ud til den store Mængde Landbohjem, hvor man gerne ønsker Svar paa forskellige Spørgsmaal, men hyppig savner Tid, Lyst og Evne til at grave saadanne frem af mere omfangsrige Værker.

Forfatteren begynder med at omtale de egentlige Næringsstoffer, Æggehvide, Fedt og Kulhydrater, deres Betydning i Vedligeholdelses- og Produktionsfoderet, saavel som i den økonomiske Fodring i det hele. Dette er vel nok Bogens svageste Afsnit. Derefter omtales de enkelte Foderstoffer, saavel de hjemmeavlede som de indkøbte, idet der gives en kort Karakteristik af hvert enkelt og anføres Oversigtstabeller over Næringsindhold.

Dernæst kommer Forf. ind paa en systematisk Klassificering af Besætningen paa Grundlag af Prøvemalkninger, idet han stiller den i Klasser efter Ydelsen, og derefter indretter Foderets Størrelse og S sammensætning for hver Klasse.

I et Eksempel paa 10 Køer med forskellig Ydelse angives da følgende S sammensætning i Pd. af Fodersedlen:

	Antal	Roer	Hø	Halm	Kraftfoder
1. Klasse, 50 Pd. Mælk	1	80	4	6	6,75
2. — 45 —	1	80	4	6	6,15
3. — 40 —	1	71	4	6	5,55
4. — 35 —	1	66,5	4	6	4,95
5. — 30 —	1	62	4	6	4,35
6. — 25 —	1	57,5	4	6	3,75
7. — 20 —	1	53	4	6	3,15
8. — 15 —	1	48,5	4	6	2,55
9. — 10 —	1	44	4	6	1,95
10. — golde —	1	35	4	6	0,75
Ialt	10	597,5	40	60	39,50

Imidlertid er det dog næppe saa ligetil i Praksis at systematisere dette Forhold, og det indser Forf. ogsaa, thi han gør i et følgende Afsnit Rede for de Afvigelser fra Systemet, som kan ventes at blive nødvendige, dels overfor stærkere ydende Dyr, dels i Overgangstider.

Malkekvægets Sommerfodring gøres til Genstand for Omtale, og Forf. slaar stærkt til Lyd for Anvendelse af Lucerne og har her utvivlsomt Ret. Erfaringen viser, at der næsten hvert Aar i Sommertiden kommer en tør Periode, som tager haardt paa de almindelige Græsmarksplanter, og det vilde sikkert have stor Betydning, om Fodringen i saadanne Perioder havde et Stykke Lucerne at støtte sig til. Endvidere gives en kort Anvisning paa Fodring af Kvægbesætninger, der malkefedes.

Af stor Interesse er dernæst et Afsnit, der omhandler Udbyttet og Rentabilitetsoversigt over Besætningen paa Lidsø, og som viser, at Malkekvæget her har betalt sig udmærket, og skønt Forf. driver et stort Landbrug, saa er han dog ikke i Tvivl om Mælkeproduktionens Nødvendighed og bærende Evne for det danske Landbrug; men han er ogsaa klar over, at skal Malkekvæget naa at faa den fulde Betydning inden for Landbrugets Økonomi, saa er det nødvendig, at det gøres til Genstand for den størst mulige Interesse og Omhu i den daglige Praksis, og herom handler de sidste 20 Sider af Bogen, hvor der gives en Række udmærkede Anvisninger paa det daglige Arbejdes Udførelse. Det er en særlig Fornøjelse at gennemlæse dette Afsnit, der vidner om en Interesse og Forstaaelse overfor Malkekvægets Behandling, som ikke er helt almindelig, ligesom man ogsaa glæder sig over den Hensyntagen til Mælkens og Smørrets Kvalitet, som Forf. saa vel i dette Afsnit som i Omtalen af Foderstoffer og Fodring frem-

hæver i Forbindelse med den tilstræbte Økonomi, det er nemlig ikke saa helt sjældent, at dette Hensyn af vore nutidige landøkonomiske Forfattere stilles noget i Skygge.

Den foreliggende Bog bør læses af alle, som er interesseret i Kvægbrug og Mælkeproduktion.

A. P. Hansen.

To Aars Fodringsforsøg med Lucerne til Malkekvæg. Ved Prof. *Harald Goldschmidt.* (Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag).

Til Belysning af Lucernens Betydning for Sommerstaldfodringen har Forfatteren i Sommeren 1913 udført et Forsøg paa Gl. Lellinge ved Køge, og i Tilslutning hertil er i Sommeren 1914 atter foretaget Forsøg, denne Gang paa Anhof, Øksendrup, Fyn, og herom handler den foreliggende Beretning, i hvis 2 første Afsnit der gøres Rede for Forsøgsplanen og Holdenes S sammensætning.

Forsøget er udført med 2 Hold Køer, hvert paa 8 Individer, men paa Grund af Sygdom er 2 Køer paa Hold I (Kontrolholdet) bleven udfkudt, saaledes at dette Hold under Fortsættelsen var indskrænket til 6 Dyr, medens Forsøgsholdet hele Tiden bestod af 8. Iøvrigt var der ved S sammensætningen af Holdene taget størst muligt Hensyn til Dyrenes Ensartethed i Alder, Vægt og Mælkemængde. Forsøget varede fra 21. Maj til 2. September, ialt 105 Dage, som inddeltes i 5 Afsnit, nemlig: Observationstid 15 Dage, Forberedelsestid 15 Dage, Overgangstid 5 Dage, Forsøgstid 50 Dage og Eftertid 20 Dage.

I Afsnit III og IV redegøres for Forsøgskøernes Fodring, gennem Tekst og Tabeller, samt Regler for Prøvemalkning, Vejning og Fedtbestemmelse, medens Afsnit V giver nærmere Oplysning om Forsøgsresultaterne; gennem forskellige Kurvetavler og Tabeller med fornøden oplysende Tekst faar Læseren Oplysning om Svingninger i Mælkemængde, Mælkefedme, Dyrenes Vægt, Lucernens Tørstofprocent m. m., ligesom der gøres Rede for Produktionen i Forhold til Foderets Størrelse og (formodede) Fordøjelighed.

I et Slutningsresumé anstilles i Kortheit nogle Betragtninger over Forsøget som Helhed, hvori meddeles, at Forsøget ikke saa meget har taget Sigte paa, hvorledes Lucernen kan anvendes med mere eller mindre Hensyntagen til, at Fodringen skal være rentabel, men mere for mulig at skaffe større Klarhed over Lucernens Værdi som Grøntfoder i al Almindelighed, samt for at belyse hvilken Art og Mængde af Kraftfoder, det vil være hensigtsmæssigt at benytte paa forskellige Tidspunkter af Sommeren sammen med Lucerne.

Det fremgaar af Tabellerne, at Lucernens Tørstofmængde svinger ret betydelig, stærkest i 1. Slæt, saaledes at Forskellen mellem første og sidste Analyse af denne Slæt udgør 9,34 pCt., og det er da særlig paa Slutningen af 1. Slæt, at Tørstofmængden stiger stærkt, men det viser sig samtidig, at Lucernens Næringsværdi ikke stiger i tilsvarende Grad, hvilket hænger sammen med, at Tørstoffets procentiske Indhold af fordøjeligt Æggehvide aftager, ligesom Fordøjeligheden — d. v. s. Uddragningen af Næringsstofferne af deres Forbindelser — bliver mere og mere besværliggjorte og kræver forøget Stofforbrug. Dette synes godtgjort derigennem, at Køernes Mælkemængde daler stærkt de sidste halve Snes Dage, der bruges Lucerne af 1. Slæt, skønt der, efter al rimelig Beregning, skulde være rigelig af fordøjeligt Næringsstof baade til Vedligeholdelse af Legemsvægt og til Produktion af Mælk.

Lucerne af 2. og 3. Slæt udviser ikke saa stor Stigning i Tørstofindhold som Lucerne af 1. Slæt, og der opnaas derved et mere ensartet Foder, og da Indholdet af Værdistofferne efter Analyserne at dømme ikke gaar tilbage i 2. Slæt, saa har Lucernen utvivlsomt i Juli og August et stort Fortrin fremfor Græs.

Naar der blev givet 40 kg Lucerne pr. 15 kg Mælk med Tillæg og Fradrag af 2 kg Lucerne for hvert kg Mælk mere eller mindre, viste det sig, at Æggehvidebehovet var dækket, medens der derimod kom til at mangle Kulhydrater, som maatte tilskydes ad anden Vej, og dette Forhold er af Betydning, da der altsaa ved Fodringen med Lucerne kan spares dyre Oliekager og bruges billigere kulhydratrigt Foder som Tilskud, thi her vil Roerne i en vis Udstrækning kunne anvendes, selv om Tilskudet af Hensyn til Dyrenes Ædelyst er begrænset, ligesom der maa tages i Betragtning, at Fordøjelsen holdes i Orden.

Ogsaa denne Beretning har Ærinde til adskillige Landbrug, thi Lucerne burde sikkert finde mere udbredt Dyrkning og Anvendelse, end Tilfældet er.

A. P. Hansen.

Udkomne Bøger.

- Kvægavl og Arvelighed.** Ved Konsulent *J. Fisker*. 107 Sider. (Aug. Bangs Boghandel. Københ.).
- Kortfattet Vejledning for Landvæsenlærlinge paa større Gaarde.** Af *A. V. Tuxen*. 2. Udgave. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 194 Sider. (Aug. Bangs Boghandel. Københ.).
- Grundtræk af Husdyrenes Bygning og Liv.** Lærebog for Landbrugsskolens Elever. Af *S. Holm*. Lærer ved Lyngby Landboskole. 168 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Oversigt over økonomiske Tilstande og de ved disse foranledigede Regeringsforanstaltninger i Danmark i Aaret 1. August 1914 til 31. Juli 1915.** Udarbejdet paa Indenrigsministeriets Foranstaltning af Fuldmægtig ved Det statistiske Departement *Ejnar Cohn*. 272 Sider. (J. H. Schultz' Forlagsbogh. Københ.).
- 100. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.** Dyrkningsforsøg med forskellige Frøblandinger paa Agermark 1900—1912. Ved *E. Lindhard*. 161 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Penge-Regnskabsbog.** Udgivet af *Jakob Hansen*. 6. Oplag. (Aug. Bangs Forlag. Københ.).
- H. Iversens Regnskabsbog for Landmænd.** 2. Udgave. Ved *Karsten Iversen*. I. Pengeregnskabet. II. Dagbog samt Arbejds- og Markregnskab. III. Omsætning i Stald og Lade. IV. Aarsregnskab for de enkelte Grene. Det sidste Afsnit er nyt, det er opgjort efter det dobbelte Bogholderis Grundregler, dels i Konto paa almindelig Vis og dels i et enkelt Oversigtsskema. (Københ.).
- Arbejdsprøve med Roedyrkningsredskaber for det mindre Landbrug ved Vejen og Struer i Sommeren og Efteraaret 1915.** 6. Beretning fra Statens Redskabsudvalg ved *Anton Christensen*. 96 Sider. (Aug. Bangs Boghandel. Københ.).
- Landøkonomisk Aarvog for 1916.** Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. Redigeret af *H. C. Larsen*. 17. Aargang. 132 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Rentabilitets-Fodringsforsøg med Jerseykvæg til Belysning af Roernes Produktionsværdi.** Ved *Harald Goldschmidt*. 31 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
-

Mindre Meddelelser.

Bestyrelsesmødet den 18. December 1915 i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. Til Stede var Præsidenterne: Kammerherre *Carl Bech*, Professor *T. Westermann* og Lensgreve *F. Moltke*. Af Bestyrelsesraadet var mødt D'hr.: Gaardejer *Hans Andersen*, Professor *B. Bøggild*, Proprietær *Grut-Hansen*, Proprietær *C. Hansen*, Hofjægermester, Baron *G. Lerche*, Direktør *Anders Nielsen*, Gaardejer *P. Nielsen*, Proprietær *P. Olufsen*, Klitplantør *V. Pinholt*, Kammerherre, Grev *L. Reventlow*, Kammerherre, Lensbaron *Rosenkrantz*, Forpagter *G. F. Schroll*, Forpagter *Selchau Hansen*, Forpagter *Chr. Sonne*, Kammerherre, Baron *Wedell-Neergaard* og Forpagter *Wilumsen*.

Da der vil blive givet Meddelelse i Referatet fra Generalforsamlingen om de stedfundne Valg, om Optagelse af nye Medlemmer, om Godkendelse af Selskabets Regnskab for Aaret 1914—15 samt om de forskellige paa Dagsordenen opførte Emner, som ogsaa findes paa Dagsordenen for Generalforsamlingen, henvises her til Referatet fra denne, hvilket vil blive paabegyndt i Tidsskriftets næste Hefte. Kun skal følgende refereres her:

Efter at Valgenes Udfald var meddelt, udtalte den ledende Præsident, Kammerherre *Carl Bech*, at tre af Bestyrelsesraadets Medlemmer efter Ønske fratræder med dette Aars Udgang: Direktør *Anders Nielsen*, der har haft

Sæde i Raadet siden 1. Januar 1894, Etatsraad W. A. *Langkilde*, Bramstrup, der valgtes fra 1. Januar 1905, og Proprietær O. A. *Kofoed*, St. Munkegaard, der har været Medlem siden 1. Januar 1909. Selskabet skylder dem Tak for loyalt og behageligt Samarbejde i Bestyrelsesraadet, der vil bevare dem i venlig Erindring og som haaber, at de vil bevare deres Interesse for vort gamle Selskab.

Endvidere blev der givet Meddelelse om, at den ved forhv. Forpagter *Perch Nielsens Død* ledigblevne Portion af »Godsejer Schmidt til Vibygaards Legat« var tildelt forhenv. Forpagter af Asmild Kloster *J. F. Pape*, der er 74 Aar gammel.

Udenfor Dagsordenen førtes der en længere Diskussion dels om Forholdene vedrørende Danmarks Forsyning med russisk Kløverfrø og dels om de øjeblikkelige Forhold vedrørende Kvæghandelen.

† Højskoleforstander *Anders Jørgensen*, Høng, der døde den 30. November f. A., fik i 1909 tildelt Landhusholdningsselskabets største Sølvbæger som en Anerkendelse af hans Arbejde for Husmandssagen og navnlig for Husmandsrejserne, som han var den første, der bragte i Stand og ledede.

I Slutningen af 1870'erne og i de første Aar af 80'erne tildelte Landhusholdningsselskabet Hr. *Jørgensen* i flere Somre Rejseunderstøttelse for at sætte ham i Stand til at gøre sig bekendt med Husmandsbrugene, og det var paa disse Rejser, han fattede Tanken om at arbejde hen til at faa Husmænd ud paa Rejser, for at de kunde faa at se, hvorledes dygtige Husmænd i andre Egne dyrkede deres Jord. De første Rejser, som *Anders Jørgensen* ledede, kom i Gang i Holbæk Amt 1883 og i Sorø Amt Aaret efter, og de fortsattes, indtil Hr. *Jørgensen* i 1888 fik forskellige Rigsdagsmænd til at tage Initiativet til, at Staten traadte til med sin Støtte.

Ogsaa paa andre Maader har Forstander *Anders Jørgensen* gjort sig fortjent af Husmandssagen, saaledes

ved sine Skrifter, af hvilke hans Vejledning for Husmandsbrug er udkommen i 16 000 Eksemplarer.

Foredrag i Landhusholdningsselskabet. Der er foreløbig fastsat følgende Foredrag:

Onsdagen den 12. Januar Kl. 8. Bestyrer af Statens Planteavls-Laboratorium *Harald R. Christensen*: Vejrligets Indflydelse paa Afgrødernes Udnyttelse af tilførte Gødningsstoffer.

Onsdagen den 26. Januar Kl. 8. Konstitueret Maskinkonsulent *Anton Christensen*: Motorpløjning.

Onsdagen den 16. Februar. Statskonsulent *J. Jensen*: Hesteavlens nuværende Stilling og Fremtidsudsigter og Konsulent *G. Ellbrecht*: Mælkeribrugets nuværende Stilling og Fremtidsudsigter.

Onsdagen den 23. Februar. Statskonsulent *P. A. Mørkeberg*: Svineavlens nuværende Stilling og Fremtidsudsigter og Statskonsulent *Axel Appel*: Kvæg- og Faareavlens nuværende Stilling og Fremtidsudsigter.

Onsdagen den 8. Marts. Bestyrer *L. Helweg*: Handelen med Rodfrugtfrø og Bestyrer *K. Dorph-Petersen*: Handelen med Græsfrø.

Onsdagen den 15. Marts. Professor, Dr. phil. *Erik Arup*: Det ældste Landbrug i Danmark.